

20
23

KATILIMCI
+ DİNLEYİCİ

BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ

GEREDE

ARAŞTIRMALARI VE HALK KÜLTÜRÜ

SEMPOZYUMU

GEREDE

ARAŞTIRMALARI VE HALK KÜLTÜRÜ
SEMPOZYUMU

2023

Rakamlarla

Gerede Araştırmaları
ve Halk Kültürü
Sempozyumu

26
OTURUM

482
KATILIMCI

+
DİNLEYİCİ

134
BİLDİRİ

2
DAVETLİ
KONUŞMACI

1
BELGESEL
FİLM

2
ÇALIŞTAY

1
DEFİLE

4
CANLI
GÖSTERİM

2
MÜZİK
DİNLETİSİ

1
HALK
OYUNLARI

10
SERGİ

10
ATÖLYE

1
STAND-UP
GÖSTERİSİ

1
PİKNIK

1
GEZİ

GEREDE ARAŞTIRMALARI VE HALK KÜLTÜRÜ SEMPOZYUMU

Gerede Araştırmaları ve Halk Kültürü Sempozyumu, 3-5 Kasım 2023 tarihlerinde Bolu'nun Gerede ilçesinde BAİBÜ BAMER öncülüğünde, Gerede Kaymakamlığı, Gerede Belediye Başkanlığı, Gerede Ticaret Odası ile geniş bir akademik kurulun katkısı ve yerel iş birliğiyle hayata geçirilen, çok yönlü ve disiplinler arası bir organizasyon olmuştur. Bilim insanları, yerel yöneticiler, sanatçılar, öğrenciler ve sivil toplum temsilcilerinin katılımıyla şekillenen bu program, akademik sunumların yanı sıra zengin kültürel ve sanatsal etkinliklerle Gerede'nin tarihî, kültürel ve sosyoekonomik mirasını görünür kılmayı hedeflemiştir.

Etkinliklerin ilk günü, Gerede'nin yerel değerlerini tanıtan dinleti ve sunumlarla başlamış; açılış konuşmaları, sahne gösterileri ve tematik tasarım sunumlarıyla zenginleşmiştir. Bu kapsamda, bölgenin tarihsel ve ekonomik özelliklerini ele alan davetli konuşmalar, Gerede'nin sahip olduğu kimliği bilimsel bir perspektifle ortaya koymuştur. Yerel halkın da yoğun katılım gösterdiği bu açılış programı, kent ile akademi arasındaki etkileşimi kuvvetlendiren önemli bir zemin hazırlamıştır.

Etkinlik boyunca düzenlenen oturum ve çalıştaylarda, Gerede'nin deri sanayi geçmişi ve geleceği, sürdürülebilir kalkınma olanakları, marka stratejileri, turizm potansiyeli, inanç ve doğa turizmi, kış sporları ve lojistik imkânları gibi pek çok konu ele alınmıştır. Akademik sunumlar, Gerede'nin tarihsel dizilimini Osmanlı'dan Cumhuriyet'e uzanan bir çizgide değerlendirmiş; aynı zamanda kaybolmaya yüz tutan geleneksel meslekler, panayır kültürü, el sanatları ve gastronomi gibi yerel unsurlar üzerinden bölgenin toplumsal belleğine katkı sağlamıştır.

Üç gün süren program boyunca mimari ve kültürel miras, geleneksel konut yapıları, Halkevi ve kent dokusu gibi konular da mimarlık ve şehircilik perspektifinden incelenmiş; dijital medya, halk edebiyatı, dini yaşam, vakıf kültürü ve bölgenin önemli şahsiyetleri üzerine yapılan sunumlarla Gerede'nin sosyal tarihi derinlemesine ele alınmıştır. Bu oturumlar, yalnızca bilimsel bilgi üretimini değil, aynı zamanda yerel değerlerin korunması ve yaşatılması adına fikir alışverişini de teşvik etmiştir.

Etkinlik süresince düzenlenen sergiler ve canlı performanslar, Gerede'nin zanaat kültürünü yansıtan güçlü görsel anlatımlar sunmuştur. Dericilik, ayakkabı tasarımı, el sanatı ürünler ve geleneksel giyim-kuşam kültürü, sergi alanlarında ve atölye çalışmalarıyla hem belgelenmiş hem de deneyimlenebilir hâle getirilmiştir. Bu da hem akademik katılımcılar hem de yerel halk için kapsayıcı bir kültürel paylaşım ortamı sağlanmıştır. Ayrıca halk oyunları, müzik dinletileri ve sahne sanatlarıyla sosyal etkileşim desteklenmiş, etkinlikler sanatla iç içe geçmiştir.

Programın sonunda yapılan değerlendirme ve kapanış oturumlarının ardından, Gerede'nin öne çıkan doğal ve kültürel mekânlarına düzenlenen alan gezileri, bölgenin turizm potansiyelini yerinde görme ve değerlendirme fırsatı sunmuştur. Gerede Ayakkabı Müzesi, Kent Müzesi, Keçi Kalesi, Arkut Dağı Kayak Merkezi, Sevilier Yaylası ve Esentepe gibi önemli destinasyonlar ziyaret edilerek yerel mirasın tanıtımı pekiştirilmiştir.

Sonuç olarak, Gerede'de düzenlenen bu kapsamlı program; disiplinler arası akademik üretimi, kültürel mirasın belgelenmesini ve yerel halkla kurulan güçlü etkileşimi aynı çatı altında buluşturan örnek bir etkinlik olmuştur. Gerede'nin tarihi, kültürel, ekonomik ve sanatsal değerleri bu sayede çok boyutlu bir yaklaşımla ele alınmış; kentin geleceğine dair somut öneriler, yerel ve akademik iş birliğiyle şekillenmiştir.

BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ

GEREDE

ARAŞTIRMALARI VE HALK KÜLTÜRÜ SEMPOZYUMU

3-4-5 KASIM BOLU/GEREDE

3-4-5 KASIM 2023
BOLU / GEREDE

15 EKİM 2023

SON BAŞVURU TARİHİ

20 EKİM 2023

KABUL EDİLEN BİLDİRİLERİN İLANI

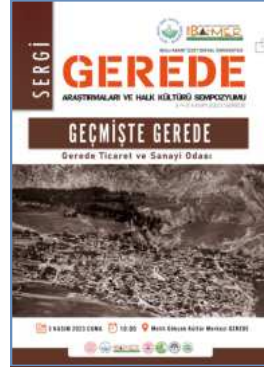
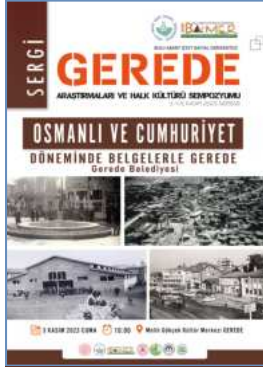
30 KASIM 2023

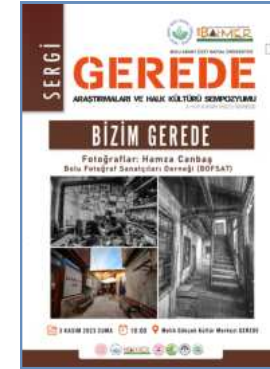
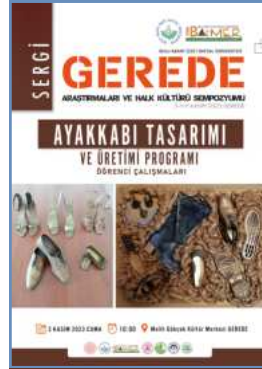
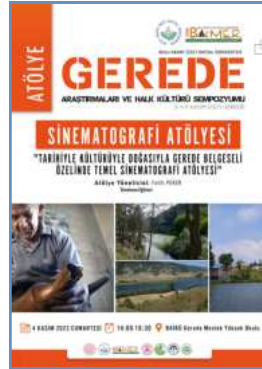
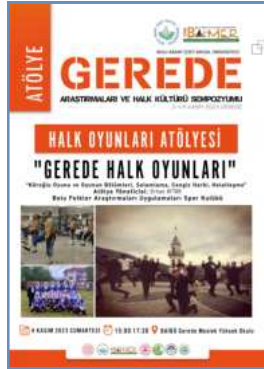
BİLDİRİLERİN TAM METNİNİN GÖNDERİLMESİ

bamer@ibu.edu.tr

BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
BOLU HALK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ve UYGULAMA MERKEZİ (BAMER)

GEREDE

ARAŞTIRMALARI VE HALK KÜLTÜRÜ

3-4-5 KASIM 2023 GEREDE

SEMPOZYUMU

SONUÇ RAPORU

Gerede Araştırmaları ve Halk Kültürü Sempozyumu 03-05 Kasım 2023 tarihlerinde Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Halk Kültürünü Uygulama ve Araştırma Merkezi öncülüğünde Bolu Valiliği, Gerede Kaymakamlığı, Gerede Belediye Başkanlığı iş birliği; Gerede Ticaret ve Sanayi Odası ve Gerede Kültür, Kalkınma ve Dayanışma Vakfı'nın (GERKAV) katkılarıyla katkıları ile Gerede'de gerçekleştirilmiştir.

Gerede Araştırmaları ve Halk Kültürü Sempozyumu'nun amacı, üniversiteyle halkı buluşturmak, Gerede'nin dericilik, turizm, halk kültürü, dini hayatı, gastronomisi hususlarında sahip olduğu potansiyeli ortaya koymak ve ilçenin dinamiklerini ve değerlerini açığa çıkararak Gerede arşivi bünyesinde kayıt altına almaktır. Sempozyumumuza 32 farklı üniversiteden katılım sağlanmıştır. Sempozyum çerçevesinde 2 çalıştay gerçekleştirilmiştir. Çalıştaylarda 30, sempozyumlarda ise 25 oturumda 142 Bilim insanının hazırladığı 119 bildiri sunulmuştur. 17 hoca önderliğinde 10 atölye, 10 ayrı sergi, 4 canlı performans, 1 müzik dinletisi, 1 defile icra edilmiştir.

Bu amaçlar doğrultusunda değerli katılımcıların sunmuş olduğu bildirilerin ve gerçekleştirilen çeşitli çalıştayların neticesinde ortaya çıkan sonuç ve önerileri şöyle sıralanabilir:

TARİH VE EDEBİYAT

Gerede ve çevresinde yapılan arkeolojik kazılar sonucunda elde edilen buluntular, Gerede'nin tarihinin Roma ve Bizans dönemine kadar uzandığını göstermektedir. 1071 Malazgirt Zaferi'nden sonra Türkmen aşiretlerinin Anadolu'ya gelmesiyle birlikte Gerede ve çevresi de yoğun bir yerleşime sahne olmuştur. Kayı, Avşar, Eymir, Salur ve Yapar gibi 24 Oğuz boyuna ait adların Gerede'deki yerleşim birimlerine ad olarak verilmiş olması bunun açık bir göstergesidir.

Bugün Gerede ilim camiasında ve bürokraside yetiştirmiş olduğu çok sayıda önemli şahsiyetleriyle öne çıkmaktadır. Sempozyumda sunulan bildirilerden anlaşılmıştır ki bunun tarihi bir arka planı bulunmaktadır. Sadece II. Abdülhamit döneminde görev alan 61 kişi tespit edilmiştir. Bunlardan 32'si bürokraside, 15'i sarayda, 14'ü ise ulema sınıfında yer almıştır.

Osmanlı'dan tevarüs ettiği geleneğe bağlı olarak Gerede tekke ve tarikatların uhrevi havasını günümüze taşıyan ve Halvetilik'te görüldüğü gibi bugün de bunları muhafaza ederek yaşatan bir beldedir. Ramazan Dede, Aziz Halil Efendi, Geredeli Abdullah, Geredeli Hasan Efendi, Geredeli Abdülgani Efendi, Geredeli Ganizade Nadiri, Hacı Emin Efendi ve Ekrem Doğanay gibi isimlerle inşa edilen manevi gelenek günümüzde de sürdürülmektedir.

Gerede'nin edebi geleneğinin oldukça köklü olduğu, önemli divan ve halk şairlerinin yetiştiği, pek çok kurmaca eserde de Gerede'nin yer aldığı belirtilmiştir. Geredeli Aşık Figani'ye ait bir destan ilk defa bu sempozyum vesilesiyle ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca, Gerede'nin dinî musiki alanında önemli bir bölge olduğu ve mutlaka saha araştırması yapılarak bu alanın repertuarının genişletilmesi teklif edilmiştir. Kültür ve dilbilim açısından Gerede'nin sözlü kültürünün yazılı kültüre dönüştürülmesi için araştırmaların yapılması önerilmiştir.

GEREDE

ARAŞTIRMALARI VE HALK KÜLTÜRÜ

3-4-5 KASIM 2023 GEREDİ

SEMPOZYUMU

SONUÇ RAPORU

Gerede'nin Osmanlı Vakıfları açısından da önemli bir belde olduğu ortaya konulmuş ve bu geleneğin GERKAV ile sürdürüldüğünün altı çizilmiştir.

Gerede, deprem bölgesi ve maalesef yakın tarihimizde bunun bir geçmişi de var. Dolayısıyla özellikle bilinçlendirmeye dönük bu hususta müze, anma ve deprem ile ilgili faaliyetler tertip edilmelidir.

TİCARET VE DERİCİLİK

Dericilik üzerine düzenlenen çalıştayda Gerede'nin Avrupa standartlarında deri üretim tesislerine sahip olması başta olmak üzere birçok güçlü yanı vurgulanmış, bununla birlikte gelişmeye açık yönleri şu şekilde belirtilmiştir:

- Deri sektörüne dair veri eksikliği söz konusu olduğu için güçlü ve geliştirmeye açık yanlar konusunda zayıf kalınmaktadır.
- Deri geri dönüşümü kolay ve doğada çok çabuk çözülebilen özelliğine sahip olmasına rağmen dünyada deriden üretilen ürün tüketimi %17'lere gerilerken imitasyon deriden yapılan ürünlerin tüketimi %83'lere dayanmaktadır. Bu noktada Gerede'de deri üretim fabrikalarından 25 tanesi daha büyük firma olma statüsüne geçerek bunun 127'ye çıkarılması hedeflenmektedir.
- Gerede'nin deri üretiminde arıtma tesislerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda 2015 yılında yapımına başlanan 6 bin metreküplük ileri teknoloji arıtma tesisi devreye alınacaktır. Su verimliliği ile ilgili çalışmalar da planlanmaktadır. Ayrıca Hollanda gibi ülkelerdeki deri üretiminde arıtma tesislerinin yapıları incelenerek Gerede için uygulama örnekleri analiz edilmektedir.
- Deri sektöründe tesisler ve arıtma sistemleri ile ilgili uluslararası kurumlarca verilen genel kabul görmüş belgelerin alınması firmaların ve sektörün gelişmesi açısından önemlidir. Gerede Deri OSB'nde bu belgeleri alma potansiyeli taşıyan çok sayıda firma bulunmaktadır. İlerleyen yıllarda bunun artırılması planlanmaktadır.
- Helal sığır jelatin üretiminin genişletilmesi ve deri üretiminin yan maddesi olarak ele alınan jelatin üretimini talep eden firmaların buluşturulması hedeflenmektedir. Bununla birlikte kolojen üretim alanlarının neler olabileceği ve kozmetik, sağlık, fizyoterapi, gıda ve askeri alanlarda kullanılabilecek üretim tesislerine yönelik girişimler hedeflenmektedir.
- Gerede'de deri üretiminde endüstriyel ürün üreticileri markalaşma süreçlerini tercih etmeyerek Gerede'ye ait bir marka ortaya çıkaramamaktadır. En yakın olarak kemer ve cüzdan üretiminde markalaşma süreci tamamlanarak pazarlamasının yapılması planlanmaktadır. Ayrıca bu markalaşmayla birlikte bir moda sisteminin de buna eklemlenmesi şarttır.

GEREDE

ARAŞTIRMALARI VE HALK KÜLTÜRÜ

3-4-5 KASIM 2023 GEREDİ

SEMPOZYUMU

SONUÇ RAPORU

Alternatif uygulamalar olarak; unutulmaya yüz tutan ayakkabıcılık, mesçilik ve tarakçılığın yeniden canlandırılması, endüstriyel bir ürün olan deride markalaşmaya öncelik verilmesi (örneğin GEREDER gibi), arıtma suyunun tekrar deri üretiminde kullanılması, kadınların istihdamıyla derilerden kaynaklı atık ürünlerinin ticari değere dönüştürülmesi, Gerede'deki OSB'nin adının "Gerede Ahi Evran Organize Sanayi" şeklinde değiştirilmesi, her yıl 18-24 Eylül tarihleri arasında ahilik haftası kutlamalarında debbağlıkla ilgili geleneksel uygulamalara yer verilmesi, Gerede'de derinin geçmişten günümüze gelişimini anlatan bir müzenin kurulması, ve bu müzenin internete de taşınması ve Gerede'de dericilikle ilgili bilgi birikiminin arttırılması için uluslararası dericilik sempozyumu yapılması, BAİBÜ ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliğinin arttırılması da önerilmiştir.

Gerek Bolu gerekse Gerede'nin zengin mantar kültürü düşünüldüğünde Gerede yöresinde bir mantar fabrikası kurulması potansiyelinin varlığına dikkat çekilmiştir.

TURİZM

Sempozyumda sunulan bildirilerde Cumhuriyetin ilk yıllarında Bolu söz konusu olduğunda akla gelen iki turizm merkezinden birinin Abant, diğerinin de Esentepe olduğu ortaya konulmuştur. Esentepe yerelde daha iyi bilinmekle birlikte günümüzde bilinirlik açısından Abant'ın çok gerisinde kalmıştır. Yapılacak çalışmalarla Esentepe'nin Abant, Gölcük, Yedigöller seviyesine çıkarılması için gerekli çalışmalara daha fazla ağırlık verilmelidir.

Geçmiş 16. yüzyıla dayanan tarihi Gerede Panayırı, Gerede ve çevresinde cazibesini hala sürdürmekle beraber bu ticari etkinliğin gelişime açık olduğu görülmektedir. Sunulan bir bildiride bu yılki panayırda il dışından katılımcı oranı yüzde 12 olarak ortaya konulmuştur. Bu oranı arttırmak için ulusal düzeyde tanınırlığını arttıracak çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Bunların dışında Gerede'nin inanç turizmi, yayla turizmi ve kış turizminde mevcut potansiyelini geliştirecek kapsamlı çalışmaların yapılması; özellikle de tarihi mekanları, manevi şahsiyetleri, doğal güzellikleri, yerel ürünleri ve yöresel lezzetlerinin tanıtımının, özellikle mantarın gastronomi çeşitliliği açısından bilinirliğinin arttırılması için daha fazla çaba sarf edilmesi önerilmiştir.

TARIM VE HAYVANCILIK

Gerede geleneksel dericilik üretiminin yanı sıra tarım ve hayvancılık konusunda da zengin bir geçmişe sahiptir. Gerede'de tarım, günümüz modern tarım teknikleri ve pazarlama stratejileriyle birleştiğinde, bölge için ekonomik ivmeyi tetikleyebilme potansiyeline sahiptir. Toprağın verimliliği ve coğrafi konum itibarıyla, organik tarım, yerel tohumların/ata tohumlarının korunması ve yeniden canlandırılması, hayvancılıkta sürdürülebilir yöntemlerin yaygınlaştırıldığında ve doğa turizmi ile entegre edildiğinde tarımsal faaliyetler, gelişime açık alanlar olarak ifade edilebilir.

Sürdürülebilir bir kaz yetiştiriciliği yapılabilmesi için üniversitemiz ve üniversitemize bağlı araştırma merkezleri tarafından çalışma yapılması gerektiği ve bu doğrultuda özel-kamu iş birliği, ortak projeleriyle yerli ve melez ırklar için çalışmalar yapılması da önerilmiştir.

GEREDE

ARAŞTIRMALARI VE HALK KÜLTÜRÜ

3-4-5 KASIM 2023 GEREDİ

SEMPOZYUMU

SONUÇ RAPORU

Türkiye'deki deri üretiminin %30'unu karşılayan Gerede'de son 8 yılda hayvancılığın %48 artmasına rağmen şehir sanayisinin en önemli ham maddesi olan derinin %95'inin şehir dışından temin edildiği ve yine bunun önemli bir miktarının da ithal ürünlerden oluştuğu belirtildi. Bu durum karşısında Gerede'de hayvancılığın desteklenerek ham maddenin temininde yerlilik oranının yükseltilmesi önerilmiş ve bunun yerelde hem Gerede halkının ekonomik gücünü arttıracak hem de istihdamı destekleyici olacağı ifade edilmiştir.

Tarım arazisi statüsünde olmayan, arıcılık ve hayvan yetiştirmenin yapılabileceği alanların değerlendirilmesi gerektiğinden bahsedilerek bal ormanlarının yapılması suretiyle, çiçek endüstrisinin ve arıcılığının Gerede'de gelişebileceği dile getirilmiştir.

Bunların dışında botanik saha çalışmaları yapılarak ilçenin tıbbi ve aromatik bitki florasının da ortaya konulması ve ticari değere dönüştürülmesi önerilmiştir.

GASTRONOMİ

Gerede Şak Şak Helvası ve Gerede Keşi'nden sonra "Kıkırdaklı Pide, Tiridli Kızarmış Kaz ve Kedibatmaz" gibi coğrafi işaret alınabilecek diğer ürünlerin tespiti için ivedilikle kapsamlı saha çalışmaları yapılması teklif edilmiştir.

Kaz gastronomisindeki potansiyelin artırılması düşüncesinin altı çizilmiş ve bu potansiyelin açığa çıkarılması için kaz yetiştiriciliğinin teşvik edilmesi yanında özellikle gastronomi çalışmaları ile reklam ve tanıtıma ağırlık verilmesi önerilmiştir. Ayrıca yörede aşçılığın gelişip yaygınlaşması için Arasta'da öğrencilere dönük bir uygulama restoranı ve yine kadınlar için bir uygulama kooperatifi hayata geçirilebilir.

Geleneksel Gerede yemeklerinin saha çalışmaları ile ortaya konulması, gastronomi çalışmaları ile kayıt altına alınması ve turizm faaliyetleri ile yaygınlaştırılarak Gerede'nin ekonomik değerleri arasına dahil edilmesi gerektiği önerilmiştir.

Esentepe Aşçılık Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi bünyesinde açılmış olan uygulama restoranına ilaveten öğrencilerin uygulamalarını turizm imkanlarıyla buluşturması için merkezde, Arasta çarşısında da bir uygulama restoranının açılması önerilmiştir.

SPOR

Gerede'nin unutulmaya yüz tutmuş ve canlandırılması gereken önemli değerlerinden biri de rahvan atçılığıdır. Bu değerın yaşatılması ve geliştirilmesi için Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi bünyesinde açılan binicilik dersleriyle başlatılan çabaların daha da genişletilerek sürdürülmesi önerilmiştir.

Gerede'nin sportif alanda unutulmaya yüz tutmuş değerlerinden birisi de yağlı güreş geleneğidir. Bu geleneği yaşatmak için şenlik ve panayırlarda yağlı güreşlere de yer verilebilir, çocuklarımızın daha erken yaşlarda yağlı güreşle tanışması sağlanabilir. Bu maksatla Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde güreş derslerinin yanı sıra yağlı güreş dersleri de açılabilir.

GEREDE

ARAŞTIRMALARI VE HALK KÜLTÜRÜ

3-4-5 KASIM 2023 GEREDİ

SEMPOZYUMU

SONUÇ RAPORU

Düzenlenen Arkut Dağı Çalıştayı'nda, buranın gelişimine katkı sağlayacak konular konuşulmuş ve şu hususlar teklif edilmiştir.

- 1.Arkut Dağı'na suni karlama sisteminin kurulması,
- 2.Yaz-kış kayak yapılabilecek kapalı tünel yapılması,
- 3.Kayaklı koşu branşına yönelik tematik spor okullarının açılması,
- 4.Kayak sporunun daha çok kişiye tanıtılması için halka yönelik projelerin yapılması.

SANAT VE MİMARİ

Gerede evleri kullanılan malzeme ve teknik bakımından bölgesel farklılıklar gösterip yaşam biçiminin zorunluluklarından kaynaklanan özgün çözümlere ulaşmakla birlikte ana hatlarıyla Türk evi plan tipinin ortak özelliklerini yansıtmaktadır. Sayıları hızla azalan Gerede geleneksel konut mimarisi örneklerinden hiç değilse birkaçı tarihi belge niteliğini yitirmeden korunmalı ve çağdaş yaşamla bütünleştirilerek geleceğe taşınmalıdır. Bu Geredelilerin sadece gelecek kuşaklarına karşı bir sorumlulukları değil aynı zamanda insanlığın ortak mirasına saygılarının da gereğidir.